

III. KRONIKA – CHRONICLE

Ogólnopolska konferencja naukowa „Kultura przeworska. Odkrycia – interpretacje – hipotezy”, Inowłódz, 17-18 czerwca 2023 roku

Polish academic conference ‘Przeworsk culture. Discoveries – interpretations – hypotheses’, Inowłódz, 17-18 June 2023

IRENA PODOLSKA-RUTKOWSKA

Uniwersytet Łódzki, Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych, ul. Jana Matejki 21/23, 90-230 Łódź, Polska,
UL0151060@edu.uni.lodz.pl
ORCID: 0000-0002-1354-1725

WOJCIECH RUTKOWSKI

Uniwersytet Łódzki, Instytut Archeologii, ul. Prezydenta Gabriela Narutowicza 65, 90-131 Łódź, Polska,
w.rutkow92@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4942-0781

W dniach 17-18.06.2023 roku miała miejsce konferencja pt. „Kultura przeworska. Odkrycia – interpretacje – hipotezy”. Inicjatorem wydarzenia była Katedra Prahistorii Instytutu Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego i Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich oddział w Łodzi. W skład komitetu organizacyjnego weszli dr hab. Marek Olędzki profesor UŁ w funkcji kierownika naukowego oraz mgr Aleksander Andrzejewski, mgr Irena Podolska-Rutkowska i dr Wojciech Rutkowski na stanowisku sekretarza. Wydarzenie konferencyjne miało miejsce w zrekonstruowanych i zagospodarowanych do celów turystycznych murach inowłódzkiego zamku o XIV-wiecznej metryce (Lechowicz i Olędzki 2004, s. 67).

Pod pojęciem *kultury przeworskiej* kryje się rzeczywistość, jaka miała miejsce na większości ziem polskich, a częściowo też poza ich granicami, w okresie od II wieku p.n.e. do V wieku n.e. Związana z nią problematyka jest w związku z tym szeroka i wciąż wzbogacana rezultatami kolejnych sezonów badań archeologicznych. Wyniki ustaleń badaczy związane z prowadzonymi działaniami końca lat 90. i początku 2000. zaowocowały organizacją pierwszej edycji konferencji i monografii pt. *Kultura przeworska. Odkrycia – interpretacje – hipotezy* (Olędzki i Skowron

2004). Kolejne tomy rozwijające zainicjowany wcześniej dyskurs naukowy, wydane zostały w 2008 i 2014 roku (Olędzki i Skowron 2008; Jaszewska i Olędzki 2014). Potrzeba podtrzymania żywej dyskusji wpłynęła na decyzję kontynuacji projektu oraz organizacji spotkania gromadzącego zainteresowanych i specjalistów. Jednym z efektów konferencji stało się zbilansowanie i popularyzacja nowych osiągnięć w zakresie szeroko pojmowanego tematu na obszarze Polski Środkowej, Górnego Śląska i Kujaw. W szczególny sposób rozwinięty został podtytuł „Odkrycia – interpretacje – hipotezy”, łącząc różne metody badawcze w sposób przystępny dla słuchacza. W konferencji wzięły udział osoby o wysokich kompetencjach zawodowych i z dużym badawczym doświadczeniem, przy jednoczesnym udziale młodych badaczy Barbaricum, wyróżniających się zaangażowaniem i pasją. Konferencja zgromadziła 18 prelegentów z kilku ośrodków, między innymi z Instytutu Archeologii UŁ, Wydziału Archeologii UAM, Instytutu Archeologii UW, Muzeum Okręgowego w Sieradzu, Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi i SNAP – Oddział Górnośląski.

Uroczystego otwarcia obrad dokonał w imieniu organizatorów dr hab. Marek Olędzki, podkreślając przy tym istotne znaczenie integracji polskich jednostek naukowych dla rozwoju dyscypliny. Jednodniowe obrady podzielone zostały na cztery sesje. Pierwszą z nich poprowadził dr Wojciech Rutkowski z Katedry Prahistorii Instytutu Archeologii UŁ. Wygłoszono następujące referaty: dr Mateusz Frankiewicz, *Regiony czy strefy wpływów? Zróżnicowanie wewnętrzne w kulturze przeworskiej w młodszym okresie przedrzymskim*; dr Milena Teska, dr Paulina Suchowska-Ducke, *Stanowisko nr 18 w Gąskach, woj. kujawsko-pomorskie. Wybrane aspekty*; dr hab. Marek Olędzki, *Materiały kultury przeworskiej z terenu dzisiejszej Łodzi. Stan badań i opracowań*. Wystąpienia objęły zarówno kwestie szczegółowe związane z analizą wytworów ceramicznych, jak i związane z osadnictwem i funeraliami kultury przeworskiej w okresie przedrzymskim.

Sesji drugiej przewodniczył dr hab. Marek Olędzki. Wygłoszono na niej trzy referaty: lic. Aleksandra Calińska, *Mikroregion osadniczy na północno-wschodnim krańcu międzyrzecza bystrzycko-olawskiego*; mgr Marcin Supernak, *Osada kultury przeworskiej w Kuźniczce, stanowisko 13, powiat kłobucki*; prof. dr hab. Artur Błażejowski, *Średzki mikroregion kultury przeworskiej*.

Trzecia część obrad poprowadzona została przez dr. hab. Tomasza Gralaka, prof. UW. Wygłoszone zostały dwa referaty: mgr Mateusz Matula, *Z badań nad kurhanowym obrządkiem pogrzebowym w okresie rzymskim w dorzeczu środkowej i górnej Odry*; dr Marcin Bohr, *Cmentarzysko z okresu rzymskiego w Przylepie... Co z tą kulturą luboszycką...*

Czwarta sesja prowadzona była przez prof. dr. hab. Artura Błażejowskiego i podczas niej wyniki swoich ustaleń przedstawiło trzech prelegentów: prof. dr hab. Tomasz Gralak, *Przemiany gospodarczo-społeczne w Barbaricum w późnym okresie wpływów rzymskich i u progu wędrówek ludów*; dr Marek Urbański, *Osada z okresu późnorzymskiego w Wodzieradach stan. 3, gm. Loco, pow. Łask*;



Ryc. 1. Uczestnicy konferencji „Kultura przeworska. Odkrycia – interpretacje – hipotezy” na tle zamku w Inowłodzu (fot. W. Rutkowski)

mgr Bogusław Abramek, *Kim byli nosiciele kultury przeworskiej? – głos w dyskusji.*

Wydarzeniu towarzyszyła sesja posterowa i zaprezentowane zostały na niej następujące wystąpienia plakatowe: mgr Irena Podolska-Rutkowska, *Kultura przeworska w dorzeczu Neru. Reinterpretacja dawnych odkryć. Nowe materiały kultury przeworskiej z dorzecza Neru*; dr hab. Marek Olędzki, mgr Irena Podolska-Rutkowska, dr Wojciech Rutkowski, *Luźne znaleziska wczesnych fibul oczkowatych ze stanowiska Zaspy Milkowskie*; mgr Szymon Dyktyński, *Fibule AVII w kulturze przeworskiej. Sarmacka moda w młodszym okresie rzymskim.*

Drugiego dnia uczestnicy wzięli udział w objeździe naukowym, którego celem było zapoznanie z najciekawszymi obiektami architektonicznymi dorzecza Pilicy. W pierwszej kolejności prelegenci i organizatorzy udali się do synagogi zaadaptowanej do celów prywatnych w postaci funkcjonującego sklepu (Trzciniński 2001, s. 69). Kolejnym przystankiem na trasie objazdu był kościół św. Idziego, będący najstarszym obiektem architektonicznym w regionie, datowanym na XII wiek (Grzybkowski 1981, s. 195; Lechowicz i Olędzki 2004, s. 59). Następnie uczestnicy wydarzenia wyruszyli do parafii w Rzeczycy, której proboszczem był ksiądz Kitowicz, autor *Opisu obyczajów...* (ks. Jędrzej Kitowicz: 4). Objazd zakończony został zwiedzaniem sanktuarium i zespołu klasztornej księży filipinów w Poświęt-

ne-Studziannej, którego początki sięgają XV wieku (Milecka i Różańska 2010, s. 228-229).

Miniona edycja konferencji pt. „Kultura przeworska. Odkrycia – interpretacje – hipotezy” była impulsem do wymiany poglądów i ustaleń badaczy. Zainicjowana dyskusja stanowi asumpt do podtrzymania komunikacji i zacieśniania więzi między placówkami badawczymi związanymi ze studiami nad archeologią kultury przeworskiej.

Bibliografia

Źródła pisane

ks. Jędrzej Kitowicz, *Opis obyczajów i zwyczajów za panowania Augusta III*, Biblioteka Narodowa, oprac. A. Kopeć-Gryz, A. Sekuła, J. Śliwowska, M. Świetlik, Z. Pyzikiewicz, Kraków 1925.

Literatura

- Grzybkowski A. 1981, *Kościół św. Idziego w Inowłodzu*, „Kwartalnik Architektury i Urbanistyki”, t. 26, nr 3-4, s. 193-219.
- Jaszewska A., Olędzki M. (red.) 2014, *Kultura przeworska. Odkrycia – interpretacje – hipotezy*, t. 3, Łódź, Katedra Badań Wschodu. Instytut Studiów Międzynarodowych i Politologicznych UŁ.
- Lechowicz Z., Olędzki M. 2004, *Dawne dzieje Inowłodza*, Łódź, Katedra Badań Wschodu. Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych UŁ.
- Olędzki M., Skowron J. (red.) 2004, *Kultura przeworska. Odkrycia – interpretacje – hipotezy*, t. 1, Łódź, Katedra Badań Wschodu. Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych UŁ.
- 2008, *Kultura przeworska. Odkrycia – interpretacje – hipotezy*, t. 2, Łódź, Instytut Studiów Międzynarodowych i Politologicznych.
- Trzeciński A. 2001, *Zachowane wystroje malarskie bożnic w Polsce*, „Studia Judaica” 4, nr 1-2 (7-8), s. 67-95.
- Milecka M., Różańska A. 2010, *Studzianna-Poświętne. Maryjne Sanktuarium w relacji z krajobrazem*, „Architektura. Czasopismo techniczne”, z. 13, s. 227-234.